14/09/2021

Sibianul care a repertoriat sute de troiţe: Fiecare este o rugă

De sărbătoarea Înălţării Sfintei Cruci am discutat cu dr. Adrian Stoia, sibianul care a repertoriat troiţele din Mărginimea Sibiului. Şi nu au fost puţine, peste 400 la număr. Ne-a vorbit despre semnificaţia lor, despre tipologia troiţelor, dar şi despre proiectele viitoare.

„Simbol de credinţă, dar în acelaşi timp mediator între cer şi pământ, troiţele rămân şi astăzi o prezenţă constantă în satele româneşti. Fiecare troiţă este o rugă”, ne-a spus cercetătorul despre acest tip de monumente ecleziale.

Troiţele sunt aşezate în diferite locuri cu semnificaţii simbolice, acolo unde se considera că este nevoie de binecuvântarea lui Dumnezeu. „La margine de hotar, la răscruce de drumuri, la intrarea în localitate, în apropierea unui izvor sau a unui pod, la drumul care se învecinează cu teritoriul agricol al aşezării, într-un punct vizibil din localitate – cum ar fi o înălţime aflată în localitate sau în apropierea ei, aşa cum este cazul troiţelor monument închinate eroilor-, adică oriunde tradiţia populară a considerat necesară pavăza protectoare a divinităţii”, a explicat Adrian Stoia.

Unele au fost construite pentru a delimita un teritoriu, a precizat sibianul, oferind

ca exemplu troiţa de la Răşinari care a fost amplasată atât pentru a proteja localitatea, dar şi pentru a fi un semn pentru autoritatea de la Sibiu, în trecut.

„Să nu uităm Răşinariul a fost numit satul oraşului de saşii Sibiului; de acolo proveneau majoritatea bunurilor şi ca un semn că acolo este hotarul satului, să nu îşi extindă oraşul autoritatea asupra Răşinariului, a fost amplasată o troiţă.
Troiţele au forme diferite. În Mărginimea Sibiului, cele mai răspândite sunt cele de tip capelă. „Adică cele construite din piatră sau din cărămidă în forma unei capele, în interior fiind aşezată crucea. Majoritatea troiţelor mai noi sunt simple cruci din lemn sau metal protejate de un adăpost din lemn, cu un acoperiş în patru ape”, a precizat Adrian Stoia.

De regulă, troiţele sunt reprezentate pe una dintre feţe cu imaginea Răstignirii, iar pe cealaltă faţă este pictată scena Botezului.

Practica ridicării de troiţe este actuală, multe dintre monumentele inventariate de dr. Adrian Stoia sunt construite recent. „Din cele patru sute de troiţe, treizeci – patruzeci sunt mai vechi, adică au fost construite în urmă cu două secole”, precizează cercetătorul.

Cea mai veche dintre troiţele inventariate datează din secolul 17. „Cea de la Boiţa a fost construită, la începutul Mărginimii Sibiului, de un anume Grecu Stoica, probabil negustor, la anul 1640. Inscripţia în grafie chirilică şi latină, de pe feţele troiţei, dezvăluie atât ctitorul cât şi hramul, fiind dedicată Uspeniei (Adormirea Maicii Domnului – n.r.)”.

Dr. Adrian Stoia este autorul volumului ,,Troițele din Mărginimea Sibiului. Parte uitată a patrimoniului cultural sibian”, apărut la Editura Andreiana, în 2019. Cercetătorul intenţionează să extindă proiectul. „Voi continua să repertorieze troiţele în tot judeţul Sibiu. De asemenea, am propus unei autorităţi din sud-vestul ţării să demarăm un proiect de genul acesta”.

Adrian Stoia

Adrian Stoia este muzeograf în cadrul Complexului Muzeal Național „ASTRA” din Sibiu. A studiat la Şcoala de Arta Sibiu, secţia „Pictură“, este dublu licenţiat în istorie şi ştiinţe socio-umane, în cadrul Universităţii Lucian Blaga din Sibiu.

Lucrarea de doctorat a fost publicată anul trecut sub titlul: „Cultura materială reflectată în programele iconografice ale bisericilor din sudul Transilvaniei (secolele XIV-XVI)”

Lucrarea a fost elaborată sub îndrumarea profesorului Zeno-Karl Pinter de la Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă din cadrul Facultății de Științe Socio-Umane a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu și cercetător științific I în cadrul ICSUS.

Volumul repertoriază elementele de cultură materială (arhitectură, iluminat, delimitarea spațiului exterior, monumente funerare, obiecte din traiul comun, obiecte de cult etc.) întâlnite în vechile picturi păstrate în locașurile de cult, și nu numai, din zona de sud a Transilvaniei din perioada secolelor XIV-XVI.

Foto creidt: Facebook/Adrian Stoia

basilica.ro